

Številka: 1812-97/2022
Ljubljana, dne 22. julij 2022

mag. Vesna Kerstin Petrič, generalna direktorica
Direktorat za javno zdravje
Ministrstvo za zdravje
vesna-kerstin.petric@gov.si

Zadeva: Priporočila Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 v trenutni epidemiološki situaciji

Spoštovani,

Posvetovalna skupina za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (v nadaljevanju posvetovalna skupina), ki je bila imenovana 27. junija 2022, je nemudoma pristopila k pripravi strategije za obvladovanje gibanja virusa SARS-CoV-2 v Sloveniji. Strategija bo temeljila na dveh scenarijih: scenarij 1 in scenarij 2.

- Scenarij 1 imenujemo epidemiološko situacijo, ko prevladuje različica SARS-CoV-2, ki se naglo širi v vseh skupinah prebivalstva in pri večini obolelih ne povzroča težjega poteka, ki zahteva bolnišnično zdravljenje. Namen priporočil v scenariju 1 je, da se zaščitijo ranljive skupine prebivalstva in s tem prepreči porast težje potekajočih oblik bolezni. Priporočajo se ukrepi, ki so usmerjeni v zamejevanje širjenja SARS-CoV-2, vendar ne posegajo pomembno v vsakdanje življenje večine posameznikov.
- Scenarij 2 imenujemo epidemiološko situacijo s prevladovanjem različice SARS-CoV-2, ki se naglo širi in povzroča težje potekajoče oblike covid-19. Cilj javno-zdravstvenih ukrepov v tem scenariju je znižanje števila obolelih, težko potekajočih okužb in umrljivosti ter zmanjšanje neugodnega učinka na zdravstveni sistem in zagotavljanje vzdržnosti zdravstva.

Strategija za obvladovanje gibanja virusa SARS-CoV-2 v Sloveniji bo pripravljena predvidoma v drugi polovici avgusta 2022.

Trenutno v Sloveniji prevladuje različica omikron SARS-CoV-2, ki se naglo širi v vseh skupinah prebivalstva in pri večini obolelih ne povzroča težjega poteka, ki bi zahteval bolnišnično zdravljenje. V tej situaciji je pomembno, da se zaščiti ranljive skupine prebivalstva in s tem prepreči porast težje potekajočih oblik bolezni. Zaradi trenutne epidemiološke situacije v Sloveniji, ko število okužb z različico omikron SARS-CoV-2 narašča, smo v posvetovalni skupini še pred oblikovanjem strategije pripravili priporočila za obvladovanje širjenja okužb s SARS-CoV-2, ki ne posegajo pomembno v vsakdanje življenje večine posameznikov, z njihovim izvajanjem pa lahko vsak zaščiti svoje zdravje in zdravje bližnjih.

V nadaljevanju vam navajamo sklepe posvetovalne skupine in pripadajočih delovnih paketov (v nadaljevanju DP) za obvladovanja gibanja virusa SARS-CoV-2 v trenutni epidemiološki situaciji v Sloveniji. Zapisnika 3. in 4. seje posvetovalne skupine, ki sta potekali 18. in 21. julija 2022, sta v prilogi tega dopisa.

1) Cepljenje proti covid-19

Posvetovalna skupina se je seznanila z navodili in priporočili za cepljenje proti covidu-19. Posvetovalne skupine za cepljenje pri NIJZ in jih podprla. »Navodila in priporočila za cepljenje proti COVID-19« so dostopna na naslednji povezavi:

https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/priporocila_za_cepljenje_proti_covid_uskl_p_sc.pdf.

Na tem mestu vam želimo dodatno poudariti pomen aktivnosti Ministrstva za zdravje na implementacijskem delu izvedbe cepljenja z drugim pozitivnim odmerkom (poseben poudarek na aktivnostih, ki jih boste planirali pri cepljenju prebivalstva nad 80 let vključno z DSO/SVZ ter ostale aktivnosti vezane na cepilna mesta).

2) Vloga testiranja pri obvladovanju SARS-CoV-2

Posvetovalna skupina je sprejela sklep, da v trenutni fazi epidemije ostaja ključno zagotoviti testiranje vseh oseb s simptomi covid-19, čim prej po pojavu simptomov. Pri tem ostaja osrednja napotitev na testiranje preko osebnega zdravnika (HAGT/PCR) ter možnost izvedbe brezplačnih HAGT po opravljenem pozitivnem samotestu. Ministrstvo za zdravje pozivamo, naj prouči možnost zagotovitve samotestov splošnemu prebivalstvu. Z vsem navedenim se omogoči splošnemu prebivalstvu možnost hitre diagnostične in terapevtske obravnave ter možnost izolacije. S tem se omogoči vsakemu posamezniku, da obvladuje tveganje na osebni ravni in na ravni skupnosti.

Navedeno strokovno mnenje je priloga tega dopisa.

3) Sprememba obdobja izvajanja intenzivnejših preventivnih ukrepov za osebe, ki so bile v visoko tveganem stiku z okuženo osebo

DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje je na podlagi podatkov o trajanju inkubacijske dobe pri različici omikron trenutno obdobje intenzivnejšega izvajanja preventivnih ukrepov skrajšal iz 14 dni na 7 dni.

Skladno z navedeno spremembo je NIJZ posodobil Priporočila za osebe, ki so bile v stiku z okuženim s SARS-CoV-2, ki so dostopna na naslednji povezavi: <https://www.nijz.si/izolacija>, v zavihku Navodila osebam, ki so bile izpostavljene okužbi s SARS-CoV-2.

Navedeno strokovno mnenje je priloga tega dopisa.

4) Uporaba mask v splošni populaciji

Posvetovalna skupina se je seznanila in podprla združeno strokovno mnenje DP2: Okoljski dejavniki in higiena, DP4: Mikrobiološka diagnostika in spremljanje ter DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki o uporabi mask v splošni populaciji.

Posvetovalna skupina predlaga NIJZ:

- da Predlog priporočil za nošenje mask v splošni populaciji v trenutni epidemiološki situaciji (t.i. scenarij 1) kot priporočila objavi na svoji spletni strani. NIJZ je navedeno priporočilo za nošenje mask v splošni populaciji v trenutni epidemiološki situaciji glede SARS-CoV-2 objavil na naslednji povezavi: <https://www.nijz.si>.
- da realizira 3. in 5. točko priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji:
  - »3. NIJZ naj promovira uporabo zanesljivih in kakovostnih mask ter njihovo pravilno uporabo.«
  - »5. NIJZ naj zaprosi osrednje medije, naj objavljajo oglase, v katerih se na kratko in jasno pove, zakaj je potrebna in koristna uporaba mask. Nujno sporočilo za javnost je: uporaba mask je znak solidarnosti in skrbi zase in za skupnost.«

Posvetovalna skupina predlaga MZ/UKOM/Vladi RS in NIJZ:

- da realizirajo 1., 2., 6., 8. in 9. točko priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji.
  - »1. NIJZ naj izda nalepke v dveh barvah, s katerimi jasno označimo različne ravni, in sicer a) obvezna uporaba maske (DSO, zdravstveni dom), b) priporočena uporaba maske (javni prevoz, nakupovalna središča, dvorane za športne in kulturne prireditve itd.).«
  - »2. V javnih prostorih naj se spodbuja uporaba mask iz solidarnosti in skrbi za skupnost, to sporočilo pa naj podajo v javnih nastopih tako predstavniki vlade kot NIJZ, seveda tudi z zgledom.«
  - »6. Nujno je treba preprečiti stigmatizacijo oseb, ki uporabljajo masko. Namesto tega je treba te ljudi predstaviti kot ljudi, ki jim je mar zase in za skupnost.«
  - »8. Poplava komuniciranja o vprašanih, povezanih s covidom-19, je lahko kontraproduktivna, zato naj bo količina informacij ustrezno dozirana, sporočila pa naj bodo jasna in dosledna.«
  - »9. Sporočila v zvezi z maskami in drugimi priporočili NIJZ in ukrepi vlade RS naj bodo prilagojena različnim družbenim skupinam, upoštevajo naj se komunikacijske poti, po katerih pridejo informacije do njih.«

Posvetovalna skupina predlaga MZ/UKOM/Vladi RS:

- da obravnava predlog obvezne uporabe maske v zdravstvenih ustanovah in socialno varstvenih zavodih, vključno z domovi za starejše občane.
- da obravnava predlog 4. točke priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji.
  - »4. Maske naj se brezplačno zagotovijo na vseh mestih (ob razkužilnikih), na katerih je njihova uporaba obvezna. Maska naj bo na voljo na vidnem mestu ob vhodu v te prostore. Komuniciranje v takih prostorih naj bo usmerjeno v pozitivno motiviranje, npr. v obliki zahvale za uporabo maske (tudi na nalepkah, gl. tč. 3) in sporočilo, da lahko masko brezplačno prejmejo, če je nimajo s sabo.«
- da realizira 7. točko priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji.
  - »7. Vlada RS naj se o komunikacijski strategiji v zvezi z maskami in drugimi ukrepi za zavezitev širjenja virusa SARS-CoV-2 uskladi z NIJZ. Predstavnice in predstavniki vlade naj se v javnih nastopih izognejo neprofesionalnemu komuniciranju o maskah, virusu in bolezni ter prepustijo strokovno komuniciranje stroki. Raziskave namreč kažejo,

da nestrokovno komuniciranje vodi v relativiziranje in zavračanje priporočil in ukrepov.«

Navedeno strokovno mnenje je priloga tega dopisa.

5) Delo na domu

Posvetovalna skupina se je seznanila in podprla združeno strokovno mnenje DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje in DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki o delu na domu.

Posvetovalna skupina predlaga NIJZ, da v trenutni epidemiološki situaciji delo na domu uvrsti med priporočila za ranljive skupine (posebej ranljivi posamezniki in tudi osebe, stare 60 let ali več). NIJZ je navedeno priporočilo vključil v novo pripravljena priporočila za zaščito zdravja v trenutni epidemiološki situaciji covid-19, ki so dostopna na naslednji povezavi: <https://www.nijz.si>.

Posvetovalna skupina Vladi RS predlaga, da naj zakonsko uredi delo na domu (ne samo za krizno obdobje) in s tem omogoči delo na domu tudi vsem ranljivim posameznikom, ki jim narava dela to omogoča. Predlagamo, da se zaposlenim za delo od doma zagotovi povrnitev stroškov, ki so povezani s to obliko dela.

Posvetovalna skupina Vlado RS opozarja, da je treba zaščititi skupine ljudi, ki jim delo od doma predstavlja nesorazmerno obremenitev, npr. ljudje, ki doma skrbijo tako za mladoletne otroke na eni strani in onemogle starše na drugi strani, ter posamezniki, ki jim samota dela od doma povzroča velike psihične probleme.

Navedeno strokovno mnenje je priloga tega dopisa.

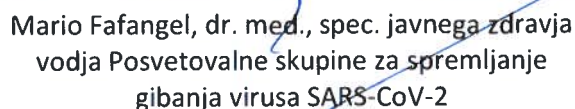
6) Nadomestilo za izolacijo

DP3: Klinična obravnava in zdravljenje je zavzela strokovno mnenje, da v trenutni epidemiološki situaciji ureditev nadomestila za izolacijo ostaja nespremenjena.

Navedena problematika je bila obravnavana na prošnjo Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Obveščamo vas, da so vsi zapisniki posvetovalne skupine ter strokovna mnenja posvetovalne skupine in pripadajočih delovnih paketov javno objavljeni na naslednji povezavi: <https://www.nijz.si/sl/posvetovalna-skupina-za-spremljanje-gibanja-virusa-sars-cov-2>.

Z lepimi pozdravi,

Mario Fafangel, dr. med., spec. javnega zdravja
vodja Posvetovalne skupine za spremljanje
gibanja virusa SARS-CoV-2

Pripravili:

člani delovnega paketa (DPO) Koordinacija Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2, vodja DP: Mario Fafangel

Priloge:

- Zapisnik 3. seje posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 z dne 18.7.2022
- Zapisnik 4. seje posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 z dne 21.7.2022
- Strokovno mnenje glede vloge testiranja pri obvladovanju covid-19 z dne 18.7.2022
- Strokovno mnenje glede obdobja intenzivnejšega izvajanja preventivnih ukrepov za preprečevanje prenosa okužbe s SARS-CoV-2 pri osebah, ki so bile izpostavljene okužbi s SARS-CoV-2 z dne 18.7.2022
- Strokovno mnenje glede uporabe mask v splošni populaciji z dne 21.7.2022
- Strokovno mnenje glede dela na domu kot javnozdravstvenega ukrepa za zmanjševanje posledic epidemije covid-19 z dne 21.7. 2022

Poslati:

- elektronsko

V vednost:

- Glavna pisarna NIJZ, info@nijz.si
- Center za komuniciranje NIJZ, pr@nijz.si
- Branko Gabrovec, NIJZ, branko.gabrovec@nijz.si
- Ivan Eržen, NIJZ, ivan.erzen@nijz.si
- Glavna pisarna MZ, gp.mz@gov.si
- Člani Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2

KRAJ, DATUM, URA	Ljubljana, 18. 7. 2022 ob 14.00 uri	LOKACIJA	Zoom
NAMEN SESTANKA	3. seja posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2		
PRISOTNI ¹	M. Fafangel, A. Trop Skaza, M. Grgič Vitek, R. Pribakovič Brinovec, D. Podjed, V. Tomič, A. Kuček, J. Žibert, A. Ihan, N. D. Cirar, A. Galičič, G. Levičnik		
ODSOTNI	T. Lejko Zupanc, M. Vrdelja		

AGENDA	
1.	Poslovnik posvetovalne skupine in delovnih paketov
2.	Aktualna epidemiološka situacija
3.	Razprava o pripravljenih strokovnih mnenjih za usmeritve in nabor ukrepov glede obvladovanja covid-19
4.	Prioritetne naloge po posameznih delovnih paketih
5.	Vprašanja za posvetovalno skupino
6.	Razno

KOMENTAR/SKLEP

1) POSLOVNIK POSVETOVALNE SKUPINE IN DELOVNIH PAKETOV

Predstavljene so bile ključne spremembe predloga poslovnika – verzije 2, ki je bil v času od pretekle seje dopolnjen s predlogi članov posvetovalne skupine in z novo imenovanimi člani. Po razpravi je posvetovalna skupina soglasno sprejela:

SKLEP 1.1: *Posvetovalna skupina je sprejela Poslovnik dela posvetovalne skupine in delovnih paketov za spremljanje virusa SARS-CoV-2 na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje, verzija 2.*

2) AKTUALNA EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA

Predstavljena je bila aktualna epidemiološka situacija v Sloveniji in svetu. Sledila je razprava med člani.

3) RAZPRAVA O PRIPRAVLJENIH STROKOVNIH MNENJIH ZA USMERITVE IN NABOR UKREPOV GLEDE OBVLADOVANJA COVID-19

Potekala je daljša vsebinska razprava o pripravljenih strokovnih mnenjih delovnih paketov za usmeritve in nabor ukrepov glede obvladovanja covid-19 v trenutni epidemiološki situaciji.

¹ | Za zapis večjega št. udeležencev uporabi **OB Lista prisotnih**

Strokovna mnenja, ki so navedena v nadaljevanju, so objavljena na spletni strani Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 na NIJZ: <https://www.nijz.si/sl/posvetovalna-skupina-za-spremljanje-gibanja-virusa-sars-cov-2>

Posvetovalna skupina je obravnavala strokovno mnenje o delu na domu, pripravljeno s strani delovne skupine DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje. Sprejet je bil: **SKLEP 3.1:** Posvetovalna skupina se je seznanila s strokovnim mnenjem DP1 o delu na domu. Oblikovanje strokovnega mnenja glede dela na domu je bilo naslovljeno tudi na DP7 z vidika priporočil/usmeritev glede družbenih in komunikacijskih vidikov ukrepa.

Posvetovalna skupina je obravnavala strokovno mnenje o obdobju intenzivnejših preventivnih ukrepov za VRK, pripravljeno s strani delovne skupine DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje. Sprejet je bil:

SKLEP 3.2: Posvetovalna skupina se je seznanila s Strokovnim mnenjem DP1 o obdobju izvajanja intenzivnejših preventivnih ukrepov za osebe, ki so bile v visoko tveganem stiku z okuženo osebo.

Posvetovalna skupina je obravnavala strokovno mnenje o uporabi mask v splošni populaciji, pripravljeno s strani delovne skupine DP2: Okoljski dejavniki in higiena. Sprejet je bil:

SKLEP 3.3: Posvetovalna skupina se je seznanila s Strokovnim mnenjem DP2 o uporabi mask v splošni populaciji. Oblikovanje strokovnega mnenja je bilo naslovljeno še na DP4 z vidika morebitnih dopolnitev glede opredeljene tipe maske za splošno populacijo ter DP7 z vidika priporočil/usmeritev glede družbenih in komunikacijskih vidikov ukrepa.

Posvetovalna skupina je oblikovala strokovno mnenje o vlogi testiranja pri obvladovanju covid-19. Sprejet je bil:

SKLEP 3.4: Posvetovalna skupina je zavzela naslednje strokovno mnenje o vlogi testiranja pri obvladovanju covid-19: V trenutni fazi epidemije ostaja ključno zagotoviti testiranje vseh oseb s simptomi covid-19, čim prej po pojavu simptomov. Pri tem ostaja osrednja naloge napotitev na testiranje preko osebnega zdravnika (HAGT/PCR) ter možnost izvedbe brezplačnih HAGT po opravljenem pozitivnem samotestu. MZ pozivamo, naj prouči možnost zagotovitve samostojne prebivalstvu. Z vsem navedenim se omogoči splošnemu prebivalstvu možnost hitre diagnostično in terapevtske obravnave ter možnost izolacije. S tem se omogoči vsakemu posamezniku, da obvladuje tveganje na osebni ravni in na ravni skupnosti.

Posvetovalna skupina je obravnavala strokovno mnenje o cepljenju proti covid-19, pripravljeno s strani delovne skupine DP5: Cepljenje proti SARS-CoV-2/covidu-19. Sprejet je bil:

SKLEP 3.5: Posvetovalna skupina se je seznanila z navodili in priporočili o cepljenju proti covid-19 Posvetovalne skupine za cepljenje pri NIJZ in jih podpira.

4) PRIORITETNE NALOGE PO POSAMEZNIH DELOVNIH PAKETIH

Posvetovalna skupina je opravila razpravo o prioritetnih delovnih nalogah za posamezne delovne pakete. V četrtek bo zaključena priprava ukrepov in priporočil za trenutno epidemiološko situacijo (scenarij 1), zato se bo posvetovalna skupina v nadaljevanju posvetila pripravi ukrepov in priporočil za morebitno težjo epidemiološko situacijo (scenarij 2).

5) VPRAŠANJA ZA POSVETOVALNO SKUPINO

Posvetovalna skupina se je seznanila s strokovnim mnenjem o izolaciji (vprašanje ZZS), pripravljenem s strani delovne skupine DP3: Klinična obravnava in zdravljenje. Sprejet je bil:

SKLEP 5.1: *Posvetovalna skupina se je seznanila s strokovnim mnenjem DP3, da v trenutni situaciji ureditev nadomestila za izolacijo ostaja nespremenjena.*

V času od pretekle seje na posvetovalno skupino ni bilo naslovljenih novih vprašanj.

RAZNO

Pod točko razno med člani posvetovalne skupine ni bilo razprave.

Prihodnji sestanek skupine bo predvidoma potekal v četrtek, 21. 7. 2022 ob 12:00 uri.

ZAKLJUČEK SESTANKA

ob 16.10 uri

KRAJ, DATUM, URA	Ljubljana, 21. 7. 2022 ob 11.00 uri	LOKACIJA	Zoom
NAMEN SESTANKA	4. seja posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2		
PRISOTNI ¹	M. Fafangel, A. Trop Skaza, M. Grgič Vitek, R. Pribakovič Brinovec (do 12:20 ure), D. Podjed, V. Tomič, A. Kukec, J. Žibert, A. Ihan, M. Logar, J. Tomažič, N. D. Cirar, A. Galičič, G. Levičnik		
ODSOTNI	T. Lejko Zupanc, M. Vrdelja		

AGENDA	
1.	Razprava o pripravljenih strokovnih mnenjih za usmeritve in nabor ukrepov glede obvladovanja covid-19 v trenutni epidemiološki situaciji
2.	Razprava o ukrepih vezanih na scenarij 2
3.	Prioritetne naloge po posameznih delovnih paketih
4.	Vprašanja za posvetovalno skupino
5.	Razno

KOMENTAR/SKLEP

1) RAZPRAVA O PRIPRAVLJENIH STROKOVNIH MNENJIH ZA USMERITVE IN NABOR UKREPOV GLEDE OBVLADOVANJA COVID-19 V TRENUTNI EPIDEMIOLOŠKI SITUACIJI

Skupina je opravila daljšo razpravo o pripravljenih strokovnih mnenjih za usmeritve in nabor ukrepov glede obvladovanja covid-19 v trenutni epidemiološki situaciji. Strokovna mnenja, ki so navedena v nadaljevanju, so objavljena na spletni strani Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 na NIJZ: <https://www.nijz.si/si/posvetovalna-skupina-za-spremljanje-gibanja-virusa-sars-cov-2>

Posvetovalna skupina je obravnavala strokovno mnenje o delu na domu, pripravljeno s strani delovne skupine DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki. Sprejet je bil:

SKLEP 1.1: *Posvetovalna skupina se je seznanila s Strokovnim mnenjem DP7 o delu na domu.*

Posvetovalna skupina je nato obravnavala združeno strokovno mnenje o delu na domu, pripravljeno s strani delovnih skupin DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje ter DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki. Sprejet je bil:

SKLEP 1.2: *Posvetovalna skupina se je seznanila in podprla Strokovno mnenje DP1 in DP7 o delu na domu.*

Posvetovalna skupina predlaga NIJZ, da v trenutni epidemiološki situaciji delo na domu uvrsti med priporočila za ranjive skupine (posebej ranjivi posamezniki, ki vključujejo tudi osebe, stare 60 let ali več).

¹ | Za zapis večjega št. udeležencev uporabi **OB Lista prisotnih**

Vladi RS predlagamo, da naj zakonsko uredi delo na domu (ne samo za krizno obdobje) in s tem omogoči delo na domu tudi vsem ranljivim posameznikom, ki jim narava dela to omogoča. Predlagamo, da se zaposlenim za delo od doma zagotovi povrnitev stroškov, ki so povezani s to obliko dela.
Vlado RS opozarjamo, da je treba zaščititi kategorije ljudi, ki jim delo od doma predstavlja nesorazmerno obremenitev, npr. ljudje, ki doma skrbijo tako za mladoletne otroke na eni strani in onemogla starša na drugi strani, ter posamezniki, ki jim samota dela od doma povzroča velike psihične probleme.

Posvetovalna skupina je obravnavala strokovno mnenje o uporabi mask v splošni populaciji, pripravljeno s strani delovne skupine DP4: Mikrobiološka diagnostika in spremljanje. Sprejet je bil:

SKLEP 1.3: Posvetovalna skupina se je seznanila s Strokovnim mnenjem DP4 o uporabi mask v splošni populaciji.

Posvetovalna skupina je obravnavala strokovno mnenje o uporabi mask v splošni populaciji, pripravljeno s strani delovne skupine DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki. Sprejet je bil:

SKLEP 1.4: Posvetovalna skupina se je seznanila s Strokovnim mnenjem DP7 o uporabi mask v splošni populaciji.

Posvetovalna skupina je obravnavala združeno strokovno mnenje o uporabi mask v splošni populaciji, pripravljeno s strani delovnih skupin DP2: Okoljski dejavniki in higiena, DP4: Mikrobiološka diagnostika in spremljanje in DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki. Sprejet je bil:

SKLEP 1.5: Posvetovalna skupina se je seznanila in podprla združeno strokovno mnenje DP2, DP4 in DP7 o uporabi mask v splošni populaciji.

Posvetovalna skupina predlaga NIJZ:

- da Predlog priporočil za nošenje mask v splošni populaciji v trenutni epidemiološki situaciji (t.i. scenarij 1) kot priporočila objavi na svoji spletni strani (realizira Center za zdravstveno ekologijo NIJZ).
- da realizira 3. in 5. točko priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji.

Posvetovalna skupina predlaga MZ/UKOM/Vladi RS in NIJZ:

- da realizirajo 1., 2., 6., 8. in 9. točko priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji.
- da obravnava predlog obvezne uporabe maske v zdravstvenih ustanovah in socialno varstvenih zavodih, vključno z domovi za starejše občane.
- da obravnava predlog 4. točke priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji.
- da realizira 7. točko priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji.

2) RAZPRAVA O UKREPIH VEZANIH NA SCENARIJ 2

Skupina je opravila razpravo o ukrepih vezanih na scenarij 2 morebitne prihajajoče epidemiološke situacije v državi.

3) PRIORITETNE NALOGE PO POSAMEZNIH DELOVNIH PAKETIH

Posvetovalna skupina je opravila razpravo o prioritetenih delovnih nalogah za posamezne delovne pakete.

<p>4) VPRAŠANJA ZA POSVETOVALNO SKUPINO</p> <p>V času od pretekle seje na posvetovalno skupino ni bilo naslovljenih novih vprašanj.</p>
<p>5) RAZNO</p> <p>Pod točko je potekala razprava glede izvedbe skupne novinarske konference Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 NIJZ in Nacionalne skupine za koordinacijo sprejemov in posteljnih kapacitet za covid bolnike v zdravstvenem sistemu MZ, ki bo na NIJZ OE LJUBLJANA potekala v petek, 22. 7. 2022.</p> <p>Prilodnji sestanek posvetovalne skupine bo predvidoma potekal v torek, 2. 8. 2022 ob 14:00 uri.</p>

ZAKLJUČEK SESTANKA	ob 13.25 uri
--------------------	--------------

Posvetovalna skupina

Strokovno mnenje glede vloge testiranja pri obvladovanju covid-19

Datum prejema vprašanja: 14.07.2022
Zastavljavec vprašanja: DPO: koordinacija
Vprašanje prejeto po: elektronski pošti

Rok za pripravo odgovora: 15.07.2022
Datum odgovora: 15.07.2022
Prejemniki odgovora: DPO: koordinacija

Vprašanje

Stališče posvetovalne skupine glede vloge testiranja na ravni splošne populacije.

Strokovno mnenje

Pri omejevanju širjenja bolezni covid-19 je največjega pomena preventiva in preprečevanje prenosa okužb ter hitra identifikacija in izolacija kužnih oseb. V fazi tranzicije se države premikajo iz širokega presejalnega testiranja na pristope namenjene testiranju za diagnostične namene. Iz vidika spremljanja so osrednja ciljana in reprezentativnega spremljanja števila okužb na vzorcu kar omogoča epidemiološko spremljanje razvoja in bremena širjenja virusa SARS-CoV-2 (1).

V epidemiološkem momentu, kjer večina okužb nastaja na podlagi novih virusnih različic je vzdrževanje in krepitev kapacitet sekveniranja osrednja za odziv tako na nacionalni kot globalni ravni. Zaradi tega je tudi osrednje vzdrževati zadostno število PCR testiranj, ki omogočajo učinkovito spremljanje pojava novih različic (2,3).

V trenutni fazi epidemije ostaja ključno zagotoviti testiranje vseh oseb s simptomi covid-19, čim prej po pojavu simptomov (4). Pri tem ostaja osrednja napotitev na testiranje preko osebnega zdravnika (HAGT/PCR) ter možnost izvedbe brezplačnih HAGT po opravljenem pozitivnem samotestu. MZ pozivamo naj prouči možnost zagotovitve samotestov splošnemu prebivalstvu.

Z vsem zgoraj navedenim se omogoči splošnemu prebivalstvu možnost hitre diagnostično in terapevtske obravnave ter možnost izolacije. S tem se omogoči vsakemu posamezniku, da obvladuje tveganje na osebni ravni in na ravni skupnosti.

Reference:

1. European Centre for Disease Prevention and Control. Transitioning beyond the acute phase of the COVID-19 pandemic. Stockholm: ECDC; 2022
2. World Health Organization. Statement on the twelfth meeting of the International Health Regulations (2005) Emergency Committee regarding the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. 12.7.2022 Dostopno na: [https://www.who.int/news/item/12-07-2022-statement-on-the-twelfth-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-\(covid-19\)-pandemic](https://www.who.int/news/item/12-07-2022-statement-on-the-twelfth-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-(covid-19)-pandemic).
3. European Centre for Disease Prevention and Control and World Health Organization. Technical guidance for antigenic SARS-CoV-2 monitoring. Stockholm/Copenhagen: ECDC/WHO Regional Office for Europe; June 2022.
4. European Centre for Disease Prevention and Control. Testing strategies for SARS-CoV-2. Stockholm: ECDC; May 2021. Dostopno na: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/surveillance/testing-strategies>.

Obravnavna strokovnega mnenja na posvetovalni skupini (Izpolnjuje DPO: koordinacija)

Strokovno mnenje je obravnavala posvetovalna skupina: **DA**   NE

Če da:

Strokovno mnenje je bilo na posvetovalni skupini obravnavano dne **18.07.2022**.

Rezultati glasovanja: ZA: **8**   PROTI: **1**   VZDRŽAN: **0**

Delovni paket (DP) 1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje

Strokovno mnenje glede obdobja intenzivnejšega izvajanja preventivnih ukrepov za preprečevanje prenosa okužbe s SARS-CoV-2 pri osebah, ki so bile izpostavljene okužbi s SARS-CoV-2

Datum prejema vprašanja:	15.7.2022
Zastavljavec vprašanja:	DPO: koordinacija
Vprašanje prejeto po:	elektronski pošti
Rok za pripravo odgovora:	18.7.2022
Datum odgovora:	18.7.2022
Prejemniki odgovora:	DPO: koordinacija

Vprašanje

Kakšno je strokovno mnenje glede obdobja intenzivnejšega izvajanja preventivnih ukrepov za preprečevanje prenosa okužbe s SARS-CoV-2 pri osebah, ki so bile izpostavljene okužbi s SARS-CoV-2?

Strokovno mnenje

Priporočeno trajanje intenzivnejšega izvajanja preventivnih ukrepov za preprečevanje prenosa okužbe s SARS-CoV-2 za osebe, ki so bile izpostavljene okužbi s SARS-CoV-2, je povezana z dolžino inkubacijske dobe virusa, ki se pri posameznih različicah med seboj razlikuje. Glede na podatke, navedene na spletnih straneh Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC), Centra za nadzor in preprečevanje bolezni (CDC) in angleške agencije za zdravstveno varnost (UK HSA), je povprečna dolžina inkubacijske dobe različice omikron približno 3 dni (1,2) oziroma mediana 3 do 4 dni (3). Ta podatek je povzet po različnih člankih, ki so bili objavljeni v času pojavljanja različice omikron in navajajo povprečno dolžino inkubacijske dobe različice omikron 3,2 dni (SD 2,2 dni) (4) oziroma 2,5 – 4,3 dni (5) in mediano inkubacijske dobe 3-4 dni (5) oziroma 3 dni (kvartilni razmik: 3–4) (6). Tudi Tanaka in sod. so v izvedeni študiji za povprečno inkubacijsko dobo različice omikron opredelili 3,03 dni (SD 1,35 dni) (7). Inštitut Roberta Kocha intenzivnejše izvajanje preventivnih ukrepov za preprečevanje prenosa okužbe osebam, ki so bile izpostavljene okužbi s SARS-CoV-2, priporoča za 5 dni (8).

Glede na zgoraj navedene podatke o trajanju inkubacijske dobe pri različici omikron menimo, da se trenutno obdobje intenzivnejšega izvajanja preventivnih ukrepov skrajša iz 14 dni na 7 dni.

Reference:

1. European Centre for Disease Prevention and Control. Infection [Internet]. Dostopno na: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/latest-evidence/infection>
2. GOV.UK. COVID-19: epidemiology, virology and clinical features [Internet]. Dostopno na: <https://www.gov.uk/government/publications/wuhan-novel-coronavirus-background-information/wuhan-novel-coronavirus-epidemiology-virology-and-clinical-features>
3. Centers for Disease Control and Prevention. Healthcare Workers [Internet]. 2020. Dostopno na: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/hcp/clinical-care/clinical-considerations-presentation.html>
4. Backer JA, Eggink D, Andeweg SP, Veldhuijzen IK, Maarseveen N van, Vermaas K, idr. Shorter serial intervals in SARS-CoV-2 cases with Omicron BA.1 variant compared with Delta variant, the Netherlands, 13 to 26 December 2021. Eurosurveillance. 10. februar 2022;27(6):2200042.
5. Song JS, Lee J, Kim M, Jeong HS, Kim MS, Kim SG, idr. Serial Intervals and Household Transmission of SARS-CoV-2 Omicron Variant, South Korea, 2021. Emerg Infect Dis. marec 2022;28(3):756–9.
6. Brandal LT, MacDonald E, Veneti L, Ravlo T, Lange H, Naseer U, idr. Outbreak caused by the SARS-CoV-2 Omicron variant in Norway, November to December 2021. Eurosurveillance. 16. december 2021;26(50):2101147.
7. Tanaka H, Ogata T, Shibata T, Nagai H, Takahashi Y, Kinoshita M, idr. Shorter Incubation Period among COVID-19 Cases with the BA.1 Omicron Variant. International Journal of Environmental Research and Public Health. januar 2022;19(10):6330.
8. Robert Koch Institute. Empfehlungen zu Isolierung und Quarantäne bei SARS-CoV-2-Infektion und –Exposition [Internet]. Dostopno na: https://www.rki.de/DE/Content/InfAZ/N/Neuartiges_Coronavirus/Quarantaene/Absonderung.html;jsessionid=7BDD1A816C7193A4614AC1799B97001D.internet051?nn=2444038

Sprejem strokovnega mnenja

Strokovno mnenje je bilo obravnavano na sestanku DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje dne 18.7.2022.

Število sodelujočih članov DP na seji: 17

Rezultati glasovanja: ZA: 17   PROTI: 0   VZDRŽAN: 0

Obravnava strokovnega mnenja na posvetovalni skupini (Izpolnjuje DPO: koordinacija)

Strokovno mnenje je obravnavala posvetovalna skupina: DA   NE

Če da:

Strokovno mnenje je bilo na posvetovalni skupini obravnavano dne 18.7.2022

Posvetovalna skupina se je z mnenjem seznanila.

DP2: Okoljski dejavniki in higiena; DP4: Mikrobiološko diagnostika in spremljanje; DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki

Strokovno mnenje do vprašanja glede uporabe mask

Datum prejema vprašanja: 8. 7. 2022
Zastavljalec vprašanja: DPO - koordinacija
Pot prejema vprašanja: Elektronsko sporočilo

Rok za pripravo odgovora: 20. 7. 2022
Datum odgovora: 20. 7. 2022
Prejemnik odgovora: DPO - koordinacija

Vprašanje

Priprava strokovnih podlag in priporočil za uporabo mask v splošni populaciji s poudarkom na določitvi ranljivih skupin, lokaciji ter tipih mask.

Strokovno mnenje

Uporaba mask je eden izmed ukrepov, s katerim lahko prispevamo k obvladovanju širjenja okužbe s SARS-CoV-2. S higienskega vidika je na populacijski ravni pomembno istočasno izvajanje tudi drugih ukrepov, kot so higiena kašlja in kihanja, pravilno umivanje rok, razkuževanje rok, izogibanje dotikanju obraza (oči, nosu in ust), vzdrževanje medosebne razdalje in učinkovito prezračevanje zaprtih prostorov (1).

V preglednem članku (2) so avtorji izpostavili učinkovitost nošenja obraznih mask z namenom preprečevanja širjenja okužbe SARS-CoV-2, v pregledu literature in meta-analizi pa pokazali pomembnost uporabe mask, kot enega izmed ukrepov preprečevanja širjenja okužbe SARS-CoV-2 (3). Izsledki naslednjega pregleda literature kažejo, da je nošenje mask skupaj s higieno rok prispevalo k upočasnitvi eksponentne rasti širjenja okužbe SARS-CoV-2 (4). V sistematičnem pregledu in meta-analizi (1) so ugotovili, da je nošenje mask za 53 % zmanjšalo pojavnost bolezni covid-19. Avtorji so zaključili, da je izvajanje higienskih ukrepov povezano z zmanjšano pojavnostjo bolezni covid-19.

Uporaba mask - ranljive skupine in splošna javnost

Tabela 1 prikazuje priporočila Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) in Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC) glede tipa mask pri različnih populacijskih skupinah (5, 6).

Tabela 1. Priporočila glede uporabe tipa mask pri različnih populacijskih skupinah (Povzeto po SZO, 2022 in ECDC, 2022) za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2, **različica omikron**.

Tip maske	Populacijska skupina
Medicinske obrazne maske	<p>Splošna javnost</p> <p>Ranljive skupine, ki imajo večje tveganje za težak potek bolezni covid-19, so:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osebe stare 60 ali več let*, • osebe s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi*, vključno s kroničnimi boleznimi dihal, boleznimi srca in ožilja, rakom, debelostjo, sladkorno boleznijo in bolniki z oslabljenim imunskim sistemom. <p>Osebe, ki so bile v visoko rizičnem stiku z osebo, ki ima bolezen covid-19* in ne morejo ostati v karanteni za celotno priporočeno obdobje trajanja karantene.</p> <p>Osebe z boleznijo covid-19*, ki ne morejo ostati v izolaciji za celotno priporočeno obdobje trajanja izolacije.</p> <p>Osebe, ki čakajo na rezultate testiranja na okužbo s SARS-CoV-2 ali tiste osebe pri katerih je bil rezultat testa nedavno pozitiven.</p> <p>Osebe, v skupnih gospodinjstvih*, ki imajo simptome bolezni covid-19 ali potrjeno okužbo s SARS-CoV-2 in osebe, ki si skupno gospodinjstvo delijo, zlasti v primerih, kadar izolacija oseb s simptomi ali potrjenim covid-19 ni možna.</p> <p>Osebe, ki negujejo bolnika s sumom na bolezen covid-19 ali s potrjeno okužbo s SARS-CoV-2 (priporočena je uporaba medicinske obrazne maske ali respirator FF (angl. <i>Filtering facepiece respirator</i>, FFP).</p>
Nemedicinske obrazne maske	Splošna javnost kadar drugih tipov mask ni na voljo.

*ECDC navaja uporabo respiratorja FF, če so te razpoložljivi in jih je oseba zmožna uporabljati.

Otrokom do dopolnjenega 6 leta starosti ni potrebno nositi maske, medtem ko je za otroke stare od 6 do vključno 11 let le-ta priporočljiva, zlasti v okoljih, kjer je tveganje za okužbo s SARS-CoV-2 večje. Za mladostnike stare 12 let in več veljajo enaka priporočila za nošenje maske kot za odrasle (7).

Okolja z večjim tveganjem za okužbo s SARS-CoV-2 in uporaba mask

SZO priporoča uporabo maske za osebe, ne glede na predhodna cepljenja proti bolezni covid-19 oz. preboleli bolezni, v naslednjih primerih (5):

- zaprti, slabo prezračeni prostori,
- zaprti prostori, kjer ni mogoče vzdrževati medosebne razdalje vsaj 1 meter in
- na prostem, kjer ni mogoče vzdrževati medosebne razdalje vsaj 1 meter.

ECDC dodatno opredeljuje uporabo mask (medicinska obrazna maska, respirator FF oz. nemedicinska obrazna maska) na javnih mestih (npr. trgovine, trgovski centri) in pri uporabi sredstev javnega transporta (npr. pristanišča, letališča, železniške postaje). Dodatno navaja uporabo mask na prostem, kjer se zadržuje veliko ljudi in pri tem ni možno vzdrževati medosebne razdalje (6).

Tip maske

Na podlagi eksperimentalnih dokazov o učinkovitosti mask se pričakuje, da so respiratorji FF bolj učinkoviti v primerjavi z medicinskimi obraznimi maskami. Za nemedicinske obrazne maske, ki niso izdelane skladno

s priporočili glede filtracijske učinkovitosti in izmenjave zraka se pričakuje, da so manj učinkovite v primerjavi z medicinskimi obraznimi maskami (6). Učinkovitost posameznih tipov respiratorjev FF/mask je naslednja:

- respirator tipa FFP3, najmanj 99 % za aerosol velikosti 0,3 μm (6),
- respirator tipa FFP2, najmanj 94 % za aerosol velikosti 0,3 μm (6),
- respirator tipa FFP1, 95 % za aerosol velikosti od 0,1 do 0,3 μm (8),
- medicinska obrazna maska, 60 do 80 % pri velikosti aerosola 0,3 μm (8),
- nemedicinska obrazna maska, 0 % pri velikosti aerosola 0,3 μm (8).

Pri izbiri tipa maske je poleg učinkovitosti le-teh potrebno upoštevati še njihovo dostopnost in razpoložljivost ter zmožnost uporabe.

Zdravstvene omejitve

Posebna presoja je potrebna pri osebah, pri katerih je zaradi zdravstvenih omejitev oteženo pravilno nošenje maske (9).

Pravilna uporaba maske

Pomembno je, da masko pravilno namestimo in odstranimo ter upoštevamo načelo nedotikanja maske med njeno uporabo, tesnjenje in čas nošenja maske. Nepravilna uporaba maske lahko predstavlja povečano tveganje za širjenje okužbe s SARS-CoV-2 (6). Pravilna namestitev in odstranitev maske je prikazana na naslednji povezavi: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/maske2_lectorirano.pdf.

Reference

1. Talic S, Shah S, Wild H, et al. Effectiveness of public health measures in reducing the incidence of covid-19, SARS-CoV-2 transmission, and covid-19 mortality: systematic review and meta-analysis. *BMJ* 2021;375. doi.org/10.1016/j.cis.2021.102435
2. Liao M, Liu H, Wang X, et al. Face masks against COVID-19: Standards, efficacy, testing and decontamination methods. *Advances in Colloid and Interface Science*, 2021, 292: 102435. doi.org/10.1016/j.cis.2021.102435
3. Liang M, Gao L, Cheng C, et al. Efficacy of face mask in preventing respiratory virus transmission: a systematic review and meta-analysis. *Trav Med Infect Dis* 2020, 36: 101751. doi: 10.1016/j.tmaid.2020.101751
4. Ma QX, Shan H, Zhang HL, et al. Potential utilities of mask-wearing and instant hand hygiene for fighting SARS-CoV-2. *J Med Virol* 2020, 92: 1567–1571. doi: 10.1002/jmv.25805
5. SZO [Svetovna zdravstvena organizacija], 20. 5. 2022. Coronavirus disease (COVID-19): Masks. [citirano 2022 Jul 14]. Dosegljivo na: <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/coronavirus-disease-covid-19-masks>
6. ECDC [Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni], 20. 5. 2022. Considerations for the use of face masks in the community in the context of the SARS-CoV-2 Omicron variant of concern. [citirano 2022 Feb 7]. Dosegljivo na: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Considerations-for-use-of-face-masks-in-the-community-in-the-context-of-the-SARS-CoV-2-Omicron-variant-of-concern.pdf>
7. SZO [Svetovna zdravstvena organizacija], 20. 5. 2022. Coronavirus disease (COVID-19): Children and masks. [citirano 2022 Jul 14]. Dosegljivo na: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/q-a-children-and-masks-related-to-covid-19>
8. Das S, Sarkar S, Das A, et al. A comprehensive review of various categories of face masks resistant to Covid-19. *Clinical Epidemiology and Global Health* 2021, 12: 100835. doi.org/10.1016/j.cegh.2021.100835
9. CDC [Ameriški center za nadzor nad nalezljivimi boleznimi], 12. 4. 2022. People with Disabilities. [citirano 2022 Jul 15]. Dosegljivo na: <https://www.cdc.gov/ncbddd/humandevelopment/covid-19/people-with-disabilities.html>

Predlog priporočil za nošenje mask v splošni populaciji v trenutni epidemiološki situaciji (t.i. scenarij 1)

Obvezna uporaba maske:

- v okoljih z večjim tveganjem za okužbo s SARS-CoV-2, v katerih se zadržujejo osebe iz ranljivih skupin, kar predstavljajo skupni zaprti prostori zdravstvene ustanove in socialno varstvenih zavodov, vključno z domovi za starejše občane.

Priporočena dosledna uporaba maske:

- osebam, ki prebolevajo covid-19 (če ne morejo omejiti stikov z ostalimi osebami v skupnem gospodinjstvu),
- osebam, ki so bile v visoko rizičnem stiku z osebo, ki ima bolezen covid-19 v obdobju 7 dni po visokorizičnem stiku,
- osebam, ki čakajo na rezultate testiranja na okužbo s SARS-CoV-2,
- osebe, ki negujejo osebo s sumom ali potrjeno okužbo s SARS-CoV-2,
- osebam iz ranljivih skupin (osebe stare 60 ali več let in osebe s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi) pri dejavnostih, kjer do oseb izven njihovega gospodinjstva ne morejo vzdrževati priporočene medosebne razdalje oz. se z njimi zadržujejo v skupnem zaprtem prostoru,
- vsem osebam pri uporabi sredstev javnega prevoza in na zaprtih javnih mestih (npr. trgovine, trgovski centri).

Priporočamo uporabo medicinske obrazne maske tipa IIR (učinkovitost od 60 do 80 %) ali respirator tipa FFP2/N95 (učinkovitost >94 %). Pri izbiri tipa maske ali neuporabe maske naj se upošteva morebitne zdravstvene omejitve. Otrokom do dopolnjenega 6. leta starosti ni potrebno nositi maske.

Potrebna je pravilna uporaba maske. Pomembno je, da maska dobro tesni na obraz.

Priporočila se nanašajo na nošenje mask v splošni populaciji. Priporočila za uporabo mask na delovnih mestih naj poda za to pooblaščen oseba pri delodajalcu (npr. KOBO/SPOBO, zdravnik specialist MDPŠ).

Predlog priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji

Na podlagi pregleda strokovne literature in izkušenj iz Slovenije in tujine priporočamo naslednje:

1. NIJZ naj izda nalepke v dveh barvah, s katerimi jasno označimo različne ravni, in sicer a) **obvezna uporaba maske** (DSO, zdravstveni dom), b) **priporočena uporaba maske** (javni prevoz, nakupovalna središča, dvorane za športne in kulturne prireditve itd.).
2. V javnih prostorih naj se **spodbuja uporaba mask iz solidarnosti in skrbi za skupnost**, to sporočilo pa naj podajo v javnih nastopih tako predstavniki vlade kot NIJZ, seveda tudi z zgledom.
3. NIJZ naj **promovira uporabo zanesljivih in kakovostnih mask ter njihovo pravilno uporabo**.
4. **Maske naj se brezplačno zagotovijo** na vseh mestih (ob razkužilnikih), na katerih je njihova uporaba obvezna. Maska naj bo na voljo na vidnem mestu ob vhodu v te prostore. Komuniciranje v takih prostorih naj bo usmerjeno v **pozitivno motiviranje**, npr. v obliki zahvale za uporabo maske (tudi na nalepkah, gl. tč. 3) in sporočilo, da lahko masko brezplačno prejmejo, če je nimajo s sabo.

5. NIJZ naj zaprosi osrednje medije, naj objavljajo oglase, v katerih se na kratko in jasno pove, zakaj je potrebna in koristna uporaba mask. Nujno sporočilo za javnost je: **uporaba mask je znak solidarnosti in skrbi zase in za skupnost.**
6. Nujno je treba **preprečiti stigmatizacijo oseb**, ki uporabljajo masko. Namesto tega je treba te ljudi predstaviti kot ljudi, ki jim je mar zase in za skupnost.
7. Vlada RS naj se o komunikacijski strategiji v zvezi z maskami in drugimi ukrepi za zajezitev širjenja virusa SARS-CoV-2 uskladi z NIJZ. Predstavnice in predstavniki vlade naj se v javnih nastopih **izognejo neprofesionalnemu komuniciranju** o maskah, virusu in bolezni ter prepustijo strokovno komuniciranje stroki. Raziskave namreč kažejo, da nestrokovno komuniciranje vodi v relativiziranje in zavračanje priporočil in ukrepov.
8. Poplava komuniciranja o vprašanih, povezanih s covidom-19, je lahko kontraproduktivna, zato naj bo **količina informacij ustrezno dozirana**, sporočila pa naj bodo jasna in dosledna.
9. Sporočila v zvezi z maskami in drugimi priporočili NIJZ in ukrepi vlade RS naj bodo **prilagojena različnim družbenim skupinam**, upoštevajo naj se komunikacijske poti, po katerih pridejo informacije do njih.

Reference priporočil za komuniciranje na področju nošenja mask v splošni populaciji

1. Euprera. 2022. Strategic Health Communication Network. <https://euprera.org/what-we-do/member-networks/com-covid/>
2. Hyland-Wood B. et al. 2021. Toward effective government communication strategies in the era of COVID-19. *Humanities & Social Sciences Communication* 8 (30). <https://www.nature.com/articles/s41599-020-00701-w>
3. WHO. 2022. Global research on coronavirus disease (COVID-19). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/global-research-on-novel-coronavirus-2019-ncov/>
4. Lupton D. et al. 2021. *The face mask in COVID times: A sociomaterial analysis*. Berlin & Boston: De Gruyter.
5. Kamin T. & Perger N. 2021. Failures in crisis communication during the COVID-19 pandemic in Slovenia: What can we learn from audience feedback? *Teorija in praksa* 58 (special issue): 517-535. <https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/tip/napake-v-krizni-komunikaciji-med-pandemijo-covid-19-v-sloveniji-kaj-nas-lahko-nau%C4%8Di-odziv-publike.pdf>

Obravnava strokovnega mnenja na posvetovalni skupini (Izpolnjuje DPO: koordinacija)

Strokovno stališče je obravnavala posvetovalna skupina: **DA** NE

Če da:

Strokovno mnenje je bilo na posvetovalni skupini obravnavano dne **21.7.2022**

Rezultati glasovanja: ZA: **8** PROTI: **0** VZDRŽAN: **1**

DP1: Epidemiološko spremljanje in odzivanje; DP7: Družbeni in komunikacijski vidiki

Strokovno mnenje glede dela na domu kot javnozdravstvenega ukrepa za zmanjševanje posledic epidemije covid-19

Datum prejema vprašanja:	12.7.2022
Zastavljavec vprašanja:	Posvetovalna skupina
Vprašanje prejeto po:	elektronski pošti
Rok za pripravo odgovora:	20.7.2022
Datum odgovora:	19.7.2022
Prejemniki odgovora:	Posvetovalna skupina

Vprašanje

Kakšno je strokovno mnenje DP1 za uvedbo dela na domu kot javnozdravstvenega ukrepa za zmanjševanje posledic epidemije covid-19 upoštevajoč scenarija 1* in 2*?

*Scenarij 1 imenujemo epidemiološko situacijo, ko prevladuje različica SARS-CoV-2, ki se naglo širi v vseh skupinah prebivalstva in pri večini obolelih ne povzroča težjega poteka, ki zahteva bolnišnično zdravljenje. Namen ukrepov v scenariju 1 je, da se zaščitijo ranljive skupine prebivalstva in s tem prepreči porast hudih (težje) potekajočih oblik bolezni. Priporočajo se ukrepi, ki so usmerjeni v zamejevanje širjenja SARS-CoV-2, vendar ne posegajo pomembno v vsakdanje življenje večine posameznikov (prezračevanje, izolacija obolelih, cepljenje proti covid-19 s poudarkom na cepljenju ranljivih skupin, uporaba zaščitnih mask v okoljih, kjer je tesno skupaj veliko ljudi – posebej priporočljivo za ranljive skupine prebivalstva).

*Scenarij 2 imenujemo epidemiološko situacijo s prevladovanjem različice SARS-CoV-2, ki se naglo širi in povzroča težje potekajoče oblike covid-19 v tako visokem deležu, da bi brez dodatnih javno-zdravstvenih ukrepov nastopila preobremenitev zdravstvenega sistema na vseh ravneh. Cilj javno-zdravstvenih ukrepov je znižanje števila obolelih, težko potekajočih okužb in umrljivosti ter zmanjšanje neugodnega učinka na zdravstveni sistem in zagotavljanje vzdržnosti zdravstva.

Strokovno mnenje

Evropski center za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC), Svetovna zdravstvena organizacija (SZO), in angleška Znanstvena svetovna skupina za nujne primere (angl. Scientific advisory group for emergencies, SAGE) v okviru prioritete kombinacije nefarmakoloških (NFU) za omejevanje epidemije

covid-19 navajajo tudi delo na daljavo (1-4). Tudi nekatere pregledne raziskave učinkovitosti NFU pri zmanjševanju R_t , incidence, stopnje hospitalizacij in umrljivosti poudarjajo pomen kombinacije različnih ukrepov zmanjševanja mobilnosti in upoštevanja teh ukrepov s strani populacije ter navajajo, da so dokazi za ločen učinek omejitev prihoda na delo omejeni (5-7). Nasprotno Tomšič s sodelavci na podlagi pregleda znanstvene literature zaključuje, da je omejitev prihoda na delo poleg zaprtja šol in omejitev zbiranja med najbolj učinkovitimi ukrepi (8). V spletni panelni raziskavi SI-PANDA so odrasli prebivalci navajali upoštevanje dela ali študija od doma v nižjem deležu v primerjavi z ostalimi NFU, upoštevanje tega ukrepa je med decembrom 2020 in majem 2021 s časom z izjemo t.i. zaprtja upadalo (od 74% na 57%) (9). V spletni panelni raziskavi CoMix v Sloveniji so odrasli prebivalci v maju in juniju 2021 poročali, da imajo približno 50% in 30% stikov drugje kot doma, pri delu ali pri izobraževanju (10). Organiziranost in upravljanje delovnih mest naj vodi v preprečevanje možnih neželenih učinkov na telesno in mentalno zdravje ter zagotovi pravično dostopnost do dela na daljavo in nezmanjšano produktivnost (3,11-12).

Omejitve strokovnih izhodišč za pripravo strokovnega mnenja: pregledane reference se nanašajo na obdobja predhodnih valov epidemije, ko so prevladovalе druge različice virusa SARS-CoV-2; učinkovitost ukrepa dela na domu je bila ocenjena v kombinaciji z drugimi NFU; delo na domu se je v nekaterih referencah ocenjevalo kot del omejitev prihoda na delovno mesto (zaprtje delovnih mesta, izmenično delo ipd.).

Skupina za epidemiološko spremljanje in odzivanje je mnenja, da priporočanje dela od doma kot edinega NFU ukrepa za zmanjšanje števila stikov in s tem možnih prenosov med zaposlenimi, v trenutni epidemiološki situaciji (tj. Scenarij 1), ni podprta z dokazi.

V Scenariju 1 je delo od doma smiseln ukrep za posebej ranljive posameznike**, ki vključujejo tudi osebe, stare 60 let ali več (13-15), posebno za tiste, pri katerih obstaja možnost slabšega odziva na cepljenje proti covid-19. Priporočljivo je, da posebej ranljivi posamezniki, ki delajo od doma upoštevajo druge ukrepe, s katerimi zmanjšajo število stikov oz. možnost okužbe.

Ob pojavu in naglem širjenju različice virusa SARS-CoV-2 z večjim deležem hudih (ali težjih) potekov in naraščajočo (pre)obremenitvijo zdravstvenega sistema (tj. Scenarij 2), bo potreben ponoven razmislek o kombinaciji ukrepov za zmanjšanje mobilnosti vključno z delom od doma za celotno delovno prebivalstvo, ki mu narava dela to omogoča.

Z družbenega in komunikacijskega vidika poudarjamo vlogo delodajalcev, ki naj delo na domu dovolijo in omogočijo vsem zgoraj opredeljenim ranljivim posameznikom, ki jim narava dela to omogoča. Ministrstvo za zdravje in zakonodajalci naj sprejmejo ustrezne zakonske in podzakonske predpise, da bo delo od doma tudi delovnopravno in sistemsko (ne samo krizno) urejeno. Izpostavljamo, da je ljudem za delo od doma zagotovljena povrnitev stroškov, ki so povezani s to obliko dela. Menimo, da lahko pandemija covid-19 spodbuja tudi dolgoročne pozitivne spremembe na tem področju. Pri tem pa je potrebno posebno pozornost nameniti zaščiti tistim skupinam ljudi, ki jim delo od doma predstavlja nesorazmerno obremenitev, npr. ljudem, ki doma skrbijo tako za mladoletne otroke na eni strani in onemogle starše na drugi strani, ter posameznikom, ki jim samota dela od doma povzroča velike psihične stiske. Izkušnje iz 2020 in 2021 kažejo, da se delo na domu ter šolanje na daljavo izključujeta, zato naj šole in vrtci v bodoče ostanejo odprti.

** Posebej ranljivi posamezniki so opredeljeni v dokumentu: »Navodila in priporočila za cepljenje proti COVID-19« spletna stran NIJZ:

https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/priporocila_za_cepljenje_proti_covid_uskl_psc.pdf

Reference:

1. ECDC. Assessment of the further spread and potential impact of the SARS-CoV-2 Omicron variant of concern in the EU/EEA, 19th update - 27 January 2022. ECDC: Stockholm; 2022. <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-19-update-27-jan-2022.pdf>
2. ECDC. Assessment of the current SARS-CoV-2 epidemiological situation in the EU/EEA, projections for the end-of-year festive season and strategies for response, 17th update – 24 November 2021. ECDC: Stockholm; 2021. <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-SARS-CoV-2-17th-update-Nov-2021.pdf>
3. SZO. ILO. Preventing and mitigating COVID-19 at work. Policy brief. 19 May 2021.
4. SAGE (UK). Summary of the effectiveness and harms of different non-pharmaceutical interventions, 21 September 2020. Published 12 October 2020. <https://www.gov.uk/government/publications/summary-of-the-effectiveness-and-harms-of-different-non-pharmaceutical-interventions-16-september-2020/summary-of-the-effectiveness-and-harms-of-different-non-pharmaceutical-interventions-21-september-2020#contents>
5. Sun KS, Lau TSM, Yeoh EK, et al. Effectiveness of different types and levels of social distancing measures: a scoping review of global evidence from earlier stage of COVID-19 pandemic. *BMJ Open*. 2022;12(4): e053938. Published 2022 Apr 11. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/35410924/>
6. S. Kurahashi, "Estimating Effectiveness of Preventing Measures for 2019 Novel Coronavirus Diseases (COVID-19)," *2020 9th International Congress on Advanced Applied Informatics (IIAI-AAI)*, 2020, pp. 487-492, doi: 10.1109/IIAI-AAI50415.2020.00103.
7. Jackson M. Low-impact social distancing interventions to mitigate local epidemics of SARS-CoV-2. *Microbes and Infection* 22 (2020): 611-616. <https://doi.org/10.1016/j.micinf.2020.09.006>
8. Tomšič J, Susič D, Gams M. Kateri ukrepi proti covidu-19 so res učinkoviti? *Življenje in tehnika* 2021 (12): 14-21.
9. NIJZ. Izsledki panelne spletne raziskave o vplivu pandemije na življenje (SI-PANDA), 12. val. https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/panda_porocilo_po_12_valu_koncno_0.pdf
10. EpiPose project. The CoMix study. <https://www.uhasselt.be/en/aparte-sites-partner-en/epipose/the-comix-study>
11. Chirico F, Zaffina S, Prinzi R, Giorgi G, Ferrari G, Capitanelli I et al. Working from home in the context of COVID-19: A systematic review of physical and mental health effects on teleworkers. *Journal of Health and Social Sciences* 2021; 6,3:319-332 https://journalhss.com/wp-content/uploads/jhss_63_319-332.pdf
12. Contreras F, Baykal E, Abid G. 3 E-Leadership and Teleworking in Times of COVID-19 and Beyond: What We Know and Where Do We Go. *Front. Psychol.*, 11 December 2020 *Sec.Organizational Psychology* <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.590271>
13. ECDC. Prevention and control. High-risk groups for COVID-19. Dostopno 18.7.2022 <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/high-risk-groups>
14. Bonanad C, García-Blas S, Tarazona-Santabalbina F, Sanchis J, Bertomeu-González V, Fácila L et al. The Effect of Age on Mortality in Patients With COVID-19: A Meta-Analysis With 611,583 Subjects. *J Am Med Dir Assoc*. 2020 Jul;21(7):915-918. doi: 10.1016/j.jamda.2020.05.045.
15. Booth A, Reed AB, Ponzo S, Yassaee A, Aral M, Plans D et al. Population risk factors for severe disease and mortality in COVID-19: A global systematic review and meta-analysis. *PLoS One*. 2021 Mar 4;16(3):e0247461. doi: 10.1371/journal.pone.0247461.

Obravnava strokovnega mnenja na posvetovalni skupini (Izpolnjuje DPO: koordinacija)

Strokovno mnenje je obravnavala posvetovalna skupina: DA NE

Če da:

Strokovno mnenje je bilo na posvetovalni skupini obravnavano dne **21.07.2022**

Rezultati glasovanja: ZA: 9 PROTI: 0 VZDRŽAN: 0
